

Տարեկան գինն է 6 Արծաթ Միսիսիտի.
Վեցամսեայ 3 1/2
Մեկ ծանուցումս տողին 2 զարուշ է
Ստորագրութիւնները կանխիկ են:
Ստորագրութիւնները ամեն ամսայ ինք եւ
15 Կնիսիտի :

Դուք երբայից լրա լիցենզիա մամբուն
ծախքը տուողին վրայ է
Լրագրայ վերաբերեալ մաման կամ որ եւ
իցե գրութիւն խմբագրին պիտի ուղ-
ղուի. եւ ասոնց մամբուն ծախքը լրա-
նշան վրայ է:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 11 ԱՊՐԻՒՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԵՌԱՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ 15 ապրիլ.

« Մէքսիկայի նորմալի կայսր Մաք-
սիմիլիանոս արշիւնքս երէկ ճամբայ ե-
լաւ . »

« Գաղղիոյ կայսրը Լորտ Քլարէն-
տօնն ընդունեց . »

« Գերմանական աւագածորովը դեւ-
պանածորովն ընդունեց ու իր կողմանէ լիա-
զօր դեւպան անուանեց Սաքսոնիայի դեւ-
պան Պէտթի կոմսը . »

« Տիւրքի տարոյն դեմ եղած դօր-
ծողութիւնները մեծ ազդեւածեամբ կը
շարունակին . »

Ս. Լէննա 15 ապրիլ .

« Բրուսիայիք Տիւրքի տարոյն առ-
ջեւ տան փոքրիկ բերդ և կամուրջ մը
զըլուն առնելով՝ երկու հազար Տանի-
մարաշի դերի բռնեցին որոնց քառասունը
պաշտօնակալ են . »

Պէտթի 15 ապրիլ .

« Բրուսիայեցի բացած խրամներն
հարկւր քալ մօտեցան Տիւրքի տարոյն . »

« Ս. Երմանական պատերազմը մօտ է . »

« Սաքսոնիայի դեւպան Պ. Պէտթի
Գերմանական դաշնակցութեան կողմանէ
Լոնտոնի դեւպանածորովն մէջ երես-
փոխան ընտրուեցաւ . »

Լոնտոն 16 ապրիլ .

« Մեքսիկայի պաշտօն իր գրամաղեղն
հարկւրն եօթնի բարձրացուց . »

« Սարիպալի դօրապետին եղած պա-
տիւնները կը շարունակուին . »

« Ստորագրութիւն մը բացուած է՝
յիսուն հազար անգլիական լիւրայի արժո-
ղութեամբ կալուածք մ' անոր ընծայե-
լու համար . »

« Տիւրքի տարոյն ու միակցութիւնը
կը սաստիկանայ . »

Փարիզ 18 ապրիլ .

« Լորտ Քլարէնտօն Լոնտոն վերա-
դարձաւ . »

Հեռագրին բերած քաղաքական լու-
րերուն մէջ ամենէն աւելի ուշագրութեան
արժանին է Գերմանական դաշնակցութեան
հաւանութիւն տարը Լոնտոն գլխավոր-
ութեան դեւպանածորովն : Այս հաւա-
նութիւնը որ երկար բանակցութեանց
արդիւնք է, և « Եւրօլէոն կայսր տա իւր
զանձուց պաշտօնեայն զրաժ մէկ նամակը՝
որուն մէջ խաղաղութեան հաստատ մնա-
լուն վրայ կայսրն իր վստահութիւնը կը
յայտնէ, դեւպանածորովն յաջողու-
թեան յոյսերը կը քաջարեմ . »

Իսկ պատերազմէն եկած լուրերուն
նայելով՝ Տիւրքի և Քրետարիայի ան-
կումն անհրաժեշտ կերակի : Երբեք Բը-
րուսիայիք Տիւրքի շրջակայ ամրութիւն-
ներն առած, և բուն քաղաքին պարիսպ-
ներն ուղղակի ռմբակոծել սկսած են :

Երկրին ուրիշ կողմերն ալ մանր մունը

կա իւնները կը շարունակեն, որոց մէջ ան-
գլիս և տարապարտ արիւնհեղութեանց
գործեր ալ պահու չեն . »

Բրուսիայիք Տանիմարաշեց Սօն-
տերպուրի անուն փոքրիկ քաղաքը երկու-
որ շարունակ ռմբակոծեցին առանց աղ-
քարարութեան, որով ու թաւունի չափ ան-
մեղ բնակիչք՝ կանայք և աղայք՝ մեռան
կամ վիրաւորուեցան, և յիսունի չափ ալ
տուն պրեւաղաւեր եղան : Այս անարգա-
բանայի գործը յատուկ պատճառեց Բը-
րուսիայ մէջ, և Մեքսիկայ խորհրդարանն ալ
զայրադին բողոքներու արձագանք եղաւ
Հաթիքի գլխին կոմսին բերնով .

Պէտթի լրագրիներն այս բողոքներուն
պատասխանելու համար կրնան թէ Սօն-
տերպուրի քաղաքը Տանիմարաշեց զեւ-
նարաններէն և հեռաւարտ պատերազմա-
կան դիրքերէն մէկն է : Բայց ասով Բրու-
սիայիք չեն կրնար արդարանալ : Ըստ ու-
րում քաղաքակրթեալ ազգաց մէջ պատե-
րազմական օրէնք եղած է՝ առանց կանխա-
ազդարարութեան քաղաք, բերդ, ամրոց
չամբակոծել : մանաւանդ բնաւ ուրմը չար-
ձակել անպաշտպան և անպարիսպ քաղաք-
ներու վրայ : Բրուսիայիք այս մարտավայել
օրինաց հակառակ վարուած են :

Եւստրիոյ կայսր եղբայր Մաքսիմի-
լիանոս արշիւնքս ապրիլ 10ին Մէք-
սիկայի թագն հանգիստը կերպով ըն-
դունեց .

Մէքսիկայի պատգամաւորները որ կա-
սերական թաղը մատուցանելու համար
թիւրիտ գացած էին, նոյն օրը արշիւնք-
սին ներկայացան Սիւրմարի պալատին մէջ,
և իրենց նախագահը Մէքսիկայի ժողո-
վրդէան քուէն ներկայացնելով առեւտա-
խօսութիւն մը ըսաւ և զարշնդութն իր-
ըն իրենց կայսր և տէր ողջունեց .

Երբեք անցնող ընդունեց իրեն մատուց-
ուած թաղը՝ քուէով թէ Մէքսիկայեց
ազգին ձեռքէն կրնուին զոյն, և իր նոր
հայրենեաց բարգաւաճանացն ու բարօ-
րութեանը համար ունեցած ջերմ բող-
ձանքն ու անձնուիրութիւնը յայտնեց .

Եւմիլիան Մէքսիկայի դրօշակը քաշ
ուեցաւ բերդին վրայ և 21 թիւանօթ
արձակուելով ողջունեցաւ : Միանգամայն
« Օրեղ Եւստուած գովարանեմք » երգը
կարգացուեցաւ :

Նոյն օրը Մաքսիմիլիանոս կայսրն ի-
րեն խորհրդական պաշտօնեայ անուանեց
պատգամաւորութեան անդամներէն մէկ
քանին .

Հեռագիրը կը ծանուցանէ թէ Մաք-
սիմիլիանոս կայսրն անցեալ հինգշաբթի
(ապրիլ 2/14) թիւիստէն ճանաչեց երեք
դէպ ի Մէքսիկա :

Սարիպալի դօրապետին Մեքսիկայ քա-
ղաքներուն մէջ գտած փառաւոր ընդու-
նելութիւնն աննկարագրելի է :

Ապրիլ 11ին յիշեալ դօրապետը Լոնտ-
րա մօտէ կ'աղթանակի հանդէսով : Բա-
ղաքական ժողովը խիստ շողջօրթ ուղերձ
մը կարգացրեց և անոր առջև, և լոյս քա-
ղաքական ալ՝ խորհրդարանին որոշմամբ
ըլ՝ Լոնտոնի քաղաքացիութեան վրայա-
գիր մը առեւեր և անոր սակի առկիւն մը մէջ
գրուած . պատիւ մը որուն խիստ քիչ օտաւ

բազմի անհատ որ անձինք կրցած են ար-
ժանանալ .

Լորտ Քլարէնտօն, Պ. Պրատէսթին,
Լ. Պալ Քլէնիքարտ, Հէրթլըբուրի մար-
քիզն ու Էլեքթիկ դուքսն հրաւերներ
ընէր են Վարիպալիին :

Երբեք 40 հաւա Ս. Երթիւթի թիւն
գանօթ կողմ պառտաւար շողենաւ մը
Վարիպալիին ընծայելու խորհուրդ կայ
եղեր, և Քլարէնտօն նաւահանգիստն
այցելութիւն ընելու համար : Սօմբիթի
զուքը տեղութեան նաւերէն մէկն անոր
հրամանին սակ դրեր է :

Հեռագիրը կը ծանուցանէ թէ ա-
նցմէ գաւ Մեքսիկայ մէջ ընդարձակ եր-
կիր մը Վարիպալիին նուիրելու համար ըս-
ւաւորութիւն բացուեր, և արդէն 50
հազար լիւր հաւաքուեր է :

Չէրքէզաստանէն տխուր լուրեր կը
հասնին .

Ռուսները Չէրքէզաստան ամրոցը
զրաւեր և տուններուն մեծ մասն ալ այ-
րեր են որպէս զեւ ընակիչներն իրենց եւ
կիր ձգելով ուրիշ տեղ գաղթեն :

Հեռագրաւ Չէրքէզներն ալ բոլոր-
վին հաճախաւ գաղթելու որոշումը ըն-
են : Երբեք երեք նաւահանգիստ նշանակ-
ւած է նաւ նստելու, և քանիմ' օրէն ալ
մայրաքաղաքէն տաններէն շողենաւ պիտի
երթան այս մեծ գաղթականութեան ա-
ռաջին մասն առնելու :

Սը յուսացուի որ Ռուսիոյ կառավա-
րութիւնը պիտի թող տայ որ գաղթա-
կաններն իրենց անասուններն ալ հետեւ-
նին անուն, և այս բանի համար բանակ-
ցութիւն կըլլայ եղեր :

Հաւայայտ խեղճ Չէրքէզները
եօթն ամիս խաշած թեղօշ տերեւներով
ապրելէ ետեւ՝ վերջայտն իրենց հայրենիքը
Ռուսաց յանձնելու հարկադրեցան :

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օրոտապառ Ինքնական անցեալ
ուրբաթ օրը միջօրէի աղօթքէն ետեւ կայ-
սերական նորաշէն թաղի անուն արա-
ղընթաց դեղեցիկ շողենաւով մայրաքա-
ղաքէն մեկնեցաւ, և Մարմալայի ծովը,
Ալեքսիոյ, Չանաքաղէ և շրջակայները
պարտելէ ետեւ, երկուշաբթի առաւօտ
Ալեքսիոյէն մեկնելով 10 ժամու մէջ
Վիլիսիոյ գնաց, և երեքշաբթի օրն ալ
անկէջ մեկնելով՝ երկու ժամու և երեք
քառօրի մէջ մայրաքաղաքը հասաւ :

Մայրաքաղաքի և շրջակայ արուար-
ձաններուն մէջ դիշերները կանգեղ վա-
ռելու համար Բ. Գուռը յատկապէս
խորհուրդ ըլլաւ սակէ առաջ ծանուցել
եկից : Այս խորհուրդն իրականացնելու
համար կայսերական բարձրագոյն հրամա-
նագիր մը եղած է որ հետեւեալ պատուէր-
ները կը պարունակէ .

1. Գլխերները փողոցներուն մէջ կան-
գեղ վառելը քաղաքակրթութեան նշան-
ներն ու հասարակաց ապահովութեան
ու բարեկարգութեան միջոցներէն մէկն ըլ-
լալով, առայժմ՝ մինչև որ կողմ ընդհա-

նուր գործածութիւնը անօրինակ, որոշ-
ուած է որ Տէրութեան բոլոր պաշտօ-
նատարներն ու գործակալները զիշերները
տուններուն առջև մէկ կամ երկու կան-
գեղ պիտի վառեն .

2. Մայրաքաղաքի ամեն կարգի բը-
նակիչներէն ալ ով որ այս որոշման հե-
տեւից օղէ, ու ամեն առջև կանգեղ
մը վառէ, ապա է, և կայսերական կա-
ռավարութեան հաճելի դուժ մ'ըլած
պիտի համարուի .

3. Իհիսապի կողմանէ արհեստա-
ւորաց զեւաւորներուն պատուէր պիտի
ըլլայ, որպէս զեւ շողիւնները խանութիւն-
լուսն առջև ալ մէկ մէկէ 40-50 քալ
հեռաւորութեամբ կանգեղ մը վառի, և
ծախքը նոյն խանութիւնը հանգանակեն .

4. Առաւելեւ կանգեղները միա-
կերպ ըլլալու համար, ասորիկանութեան
զրան կողմանէ շինել տրուած և ամեն
մէկ թաղի ասորիկանութեան գլխերներուն
յանձնուած կանգեղներն օրինակ պիտի
բանուին .

Պայտերական հրամանաւ

Սիւրիկան Սիւրի յան փաշան Ռիս-
լիտայի գայմադամ անուանեցաւ .

Լոնտոնի Օտանեան ընդհանուր
հիւպատոս Պ. Բախարի հրաժարական
առած ըլլալով, Պատգան Էֆէնտին Բ.
Գլան կողմանէ Լոնտոնի հիւպատոս
անուանեցաւ .

ԱԶԳԱՅԻՆ

Եզգային Քաղաքական Ժողովը ԻԸ
և ԻՄ նիստերուն արձանագրութիւննե-
րէն հետեւեալ տեղեկութիւնները կը քա-
ղենք .

Ե.

Բնդհանուր արոց կարգադրութեան
յանձնածորովն խեղճոյն համեմատ՝ Տըն-
տեսական խորհուրդն Եզգային հին և նոր
պարտաւց ցուցակը և երամսից հաշուե-
կշիւը ժողովին մատուց : Այն ցուցակին
նայելով՝ հին և նոր պարտաւց գումարն է
631745 դուրուշ թիւթագրամ և 227407
դուրուշ ողջ գրամ : Իսկ հաշուեկշիւը
կը ցուցնէ որ ընդհանուր մտից գումարն
է 649387 դուրուշ, և ընդհանուր եկեղ գու-
մարը 1 000 000, որոց տարբերութիւնն է
350613 դուրուշ :

Բ.

Բ. Գուռն Պատրիարքարան եկած յա-
տուկ ծանուցադիր մը տեղութեան հասա-
րակաց կրթութեան Ժողովին անդամ ըլլա-
լու համար ինչպէս՝ ուրիշ հասարակութիւն-
ներէ՝ նոյնպէս մեր աղգէն ալ երկու դիւ-
նական և հմուտ անձինք կը խնդրէ, մե-
կը Քաղաքական Ժողովը անդամներէն
խի միւսը դրան : Ժողովը գաղտնի քը-
ւեարկութեամբ Քաղաքական Ժողովը
անդամներէն մեծ : Եւրանեան Ստեփան
պէյը, և դրան ալ մեծ : Օտան Գը-
րիւրը Էֆէնտին ընտրեց .

Գ.

Ճանիկի առաջնորդ Երթ. Մեքսիկայ
վարդապետը՝ որ Մարաշու առաջնորդ
նշանակուած էր, անձնական տիրութեան

գուշութիւներն ի դորձ դրեր է հասարակաց անդորրութիւնն արահովելու համար, և խուզարկութիւններ ընդամենը սուսառն յոյն արան յոյն մը տանը ջրհոսէն մեռած հանուեր է, որով հրեայք այս պիտի ստացօր ամբաստանութենէ մը պատահար են, բայց տեղւոյն յոյն եպիսկոպոսին դէմ իրաւացի բողոքներ ըրեր են որ իւրիւր յոյն եկեղեցիներուն մէջ այս գործին վրայ փակած ստացօր յայտարարութիւնները չէ արդիւնք, և ասով հրեայք կրած հաւածանքը շատցուցեր է:

— Եւրոպայի թուով հրատարակելիք թէ Ս. Պօլս Սահման փառայի կողմը Երիթ Եֆէսոսի անուն տաճկի մը տունը Ս. Երիթի անուն յոյն փառաստան մ'արաննուեցաւ:

Հաստատել այս սպաննութեան պաշտօնները:

Մարդաստաններն են յիշեալ Երիթ Եֆէսոսին Ս. Երիթ և Մարքոս անուն երկու խրված ծառաները, որոնք ինչպէս նաեւ Երիթ Եֆէսոսին նոյն իրիւրները բռնուելով աստիճանութեան դուռը բանաւորուեցան:

Ս. Երիթի փառաստանն յառաջ կան տանին մէջ մէկուն կողմանէ Երիթ Եֆէսոսին հետ դասի երկուրդ, քաղաք փառարներ և Երիթ Եֆէսոսին վիճաւ ընդունել է որ 35000 դուրուշ վճարէ փառաստանին:

Երիթ Եֆէսոսին տունը հրաւիրել է փառաստանը որ այս պարտքին վճարմանը համար կարգադրութիւն մ'ընեն, ուստի Ս. Երիթի ալ անցեալ երկուշարթի օրը կէս օրէն ետեւ Եֆէսոսին տունը դադարէ: Բայց դուռն ներս մտնելուն պէս Մարքոս և Ս. Երիթ խրվածները որ անոր դաշտաններ կ'ապասեն, զանի աստու մը կը տանին, տապալի հարուածներով կ'ապանեն և մարմինն ալ պարտէղին ջրհորը կը ձգեն:

Եւս ոճրագործութեան տղայ մը պառահանէն ակամատես ըլլալով, դրացիներէն մէկուն կը պատմէ, և քանի մը ժամ ետքն եղեւնագործները կը բռնուին:

Սպաննեան երկու գաւաի և կին մը տանի: Եթէնքի Լիւթիտէս ըստած փառաստանն աշակերտներէն է եղեր, և հէլ լինական կառավարութեան ալ գինուրատիան ծառայութիւն ըրած է, ուսկից հրաժարելով Ս. Պօլս եկեր է իրիւր փառաստան և իր գործունէութեան հասարակաց յարգը զրաւած էր:

— Գարամանցի հարուստ նարապաւաճաւ մը՝ որ Ս. Պօլսի մէջ բաւական խառնութիւն ու ստացուածքներ ունէր, գոհ չըլլալով իր ծախէ, Խալկար խան սեղանաւորութեան կերթայ: Բայց դժբաղդարար ունեցած բոլոր ստակը կորսնցնելէ և փոխառութեամբ պարտքի սակ ալ մոնելէ ետեւ, դարձեալ կորսնցուցեր և հիմա փախել աներեւոյթ եղեր է:

— Թուրքացի գրուած նամակ մը լուր կուտայ թէ Օսման զանաւոր ռուսացի զինուորական մը Ռուսիոյ կայսեր խորհրդականներէն մէկուն կողմէն սկսեալ պատմութեան մէջ զանուելով, տիկինը սպաններ և մեծագուռար ստակը գողնալով իր տարիաւորին հետ Իսթանուլ փախել է, և հոն օրինաւոր այր և կին ձեռնադրով և հրեայ ընտանիքի մը անցադիր ձեռք բերելով Թուրքա անցեր, անկէջ ալ Քիւսթիէնէ գացեր են:

Սպանի խորհրդականին կողմէ սպանութեան լուրը Թուրքա համեմով, տեղւոյն կառավարիչ Բաշա փաշան յիշեալ այր և կին մը փայ կասկածի դացեր, բռնել տուեր և քննութիւն ընելով յանցանքներն ստուգելէ ետեւ Ռուսական իշխանութեան յանձնել է:

— Ս. Երիթի մարտ 29 թուով դըրւած նամակ մը կը ծանուցանէ թէ Օսման զարդի մէջ 20 օր անուն հրեայ մարտաւաճաւ մը ուրիշ երեք անանի հրեայի հետ ընկերութեամբ կով մը կը մորթեն, և հրեայի խորափան օրինաց համեմատ թէ և

ընդունելի գանձելով տեղւոյն հրեայ բնակչաց մեծագոյն մասը կովին մտնէ՝ կը դնեն և կեփեն, բայց լուր մը տարածուելով թէ մորթուած կովը արիւն մըլած է եղեր, կը փութան տեղւոյն խառնակութիւն խորհուրդ կը հարցունեն: Խառնակութիւնն այն միջոցին բաղնիքները պաշտօնական տաշտ խառնուած կընէ, և իրօք ալ բաղնիքն երեքէն վերջը պատասխան տալով խառնուած կընէ, և իրօք ալ բաղնիքն երեքէն վերջը Սինակոփային մէջ ընդհանուր ժողով մ'ընելով և երկար քննութիւններէ ետեւ՝ արիւն մըլած կովին միանուաւր կարգելու: Հետեւաբար բոլոր ժողովուրդը նոյն օրը առած և եփած մսերն ինի թափելով անօթի կը պառկեն, բայց այսպիսով ալ գոհ չեն ըլլար, այլ նոյն միայն եփած պղնձի ամաններուն ալ դործածութիւնն արգիլեալ հրատարակուելով, Խալկարի խառնակութիւն խորհուրդը հարցունելու կերեն: Եւս լուրը զրոյց կըսէ որ եթէ այս վերջին արգիլքն ալ հաստատուի, Օսմանացի մէջ գուցէ պղնձին օխան մինչև վաթսուն փառսի կ'ընէ:

— Բուսիլի մէջ Սանսթրիի գաւառին Լիւթասան քաղաքի Պէրէպօնէնէ մարտ 21ին գիշերը հրեան երկուրդ մարտը համար պէտք եղած միջոցները չըրաւ նուազան համար, թէ յիշեալ Պէրէպօնէնը և թէ 215 փայտաշէն խանութ ճարակ եղեր են:

Պ. Խ. Եւսթրեփան երէկ՝ ուրբաթ՝ 275 լիւթայի պօսի մը կորսնցուց 242/706 թուահամարով, որ հինգշաբթի օրը պիտի վճարուէր օսմանեան կայսերական Պանքային:

Եւս պօսի գանդը կաղաչուի որ տանի Խալկար խան 68 թիւ սենեակը յանձնէ: Եւս պէտք եղած միջոցները ձեռք առնուած են որ այս պօսիին ստակը տիրոջին զատ ուրիշ որ և է մարդու չլը ճարակ:

ՊՐԻՍՏԱՅԻ ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ

ՀԵՌԱԳՐԱՌՈՐ

Լուրար 20 ապրիլ:

Օսմ. Քոնստանթ 523/8 523/8
Օսմ. Փոխառութիւն 1858/6 683/4 691/4
Օսմ. Փոխառութիւն 1862/7 74 711/2

Փարիզ 21 ապրիլ:

Օսմ. Քոնստանթ 521/2
Օսմ. Փոխառութիւն 1865/6 530
Օսմ. Պանքա 755

ՄԵՆՏՈՐ ԵՐԻՏԵԱՆԻՆԵՐ

ՆԱՄԱԿ Դ.

(Դարձանկութիւն)

Կենաց երջանակագոյն ժամանակը. — Վաղան կատարելութեանց մասակար հետեւանք. — Զբաղմունք և ժամանակի որոշում. — Ռուսական սովոր. — Լուր քաղաքի օրինակ. — Ժամանակին վերացականութիւնը. — Միտքայ միջատ. — Մարտիկ. — Մասնաց անցնող երկայնակեցութիւնը. — Ռուսական շուր. — Լուր. — Դարձ կեանքն ու մասնական կարգութիւնները. — Գարբիւնի հրեշտակն ու Մահաւ. — Երկարատեւ Սուլթան. — Մենեկա. — Ժամանակի բաժանում. — Բաւալ. — Մենի Ալիքէտ. — Տըքթոր Մէլոյն Կուտ. — Տըքթոր Է. Տ. Քլարք. — Պօէրաւ. — Զալլեր. — Մէլլ. — Վեապախան:

Ժամանակին տեսականութեան գեղեցիկ օրինակը կը տեսնենք Սուրանի մէջ: Հոն կը պատմուի թէ «առաւօտ մը Գարբիւն հրեշտակը Սուրանին իր անկողնէն վերցուց, եթէն երկուց, զըրախին ու դժբաղ մէջ եղած բոլոր բաներն անոր ցոյց տալու համար, որոց ամենն ալ մարդոյն որոշակի տեսաւ, և Սուրանի հետ ինտուս հաղար խորհրդականութիւն ընելէն յետոյ, դարձեալ իր

անկողնէն մէջ բերուեցաւ: Եւս բոլորը կրէս Սուրանը, ժամանակի տեսակի քիչ միջոցի մէջ տեղէն ունեցաւ, որ Սուրան մտաւ և գարծառ տան իր անկողնէն տախտակին հետ դուռ, և հոյէ ջուրի ամանը, որ Գարբիւն զինքը տարած փայլէն նին ինկած էր, ջուրը չթափած եկաւ վերցուց: Եւս իր մէկ գրքին մէջ ասիկա պատմելէն վերջը, հետեւեալ գեղեցիկ և օգտակար առակը կը պատմէ, որուն վրայ ուշադրութիւն ընելու արժանի է: Երկարատեւ Սուլթաններէն մէկը այնպէս թերահաւատ էր՝ որ երբոր վերադարձաւ կուրանին միջոց գեղեցիկ կրէսին կը ծիծաղէր, որպէս թէ բոլորովն անկարելի բան մ'է ասիկա: Իր դիտուն փառականներէն մէկը, որուն վրայ կարծիք կար թէ հրաշագործ մարդ մ'է, զինքն ասոր հակառակը համոզեց, և Սուլթանին սովեցուց «թէ Եստուծոյ առջին անկողնէն բան մը չկայ, և անկիւն ուրուն քով հաղար տարիները մէկ տարուան մը պէս են, եթէ ուրիշ, կրնայ մէկ օրն ալ կամ նոյն իսկ մէկ լուսնի ալ, իր արարածներուն հաղար տարի երեքընեւ տալ:»

Եւս, իմ սիրելի բարեկամս, պէտք է որ քու միտքը ձգեմ ժամանակն ըստ պատշաճի բաժնելու հարկաւորութիւնը, որն որ այն նամակին մեծագոյն նարատեւ է: Օսմանացի է երբ կը մտածենք թէ որքան ժամանակի-որուն համար Սենեկա արդարացի դիտողութիւն ըրած է թէ «նա աքննութիւն է ազահութեամբ գործածելը», — կրնանք ինայողութեամբ փառարկել: Եթէ քու կենսիքը ուսման սահմանած և քան թէ գործնական զբաղմանց, ըսել կուզեմ որ քու օրուանց քանիչը ժամերը սա հետեւեալ կերպով մտ բաժնէ: Քնոյ համար վեց, եօթը կամ ութը ժամէն աւելի չէ: Ուրիշ ութը ժամ ալ իրական ուսմանց ընծայէ, ընթերցանութեան, մասուր աշխատութեանց, զորս կատարելու պատուար կը նստաւ ըլլալ: Օրուան մնացած ութը ժամն ալ կրնայ գործածուի կերակրոյ, մարմնական հրահանգներուն, շրջագայութեանց այցելութեանց, ընկերական պարտաւորութեանց, զուարճալի և օգտակար խոսակցութեանց, զուարճութեանց և զբոսանոց: Եւս յատկապէս ձգիւ չեն կրնար ընդունիլ, բայց ըստ մեծի մասին կրնան քու պարագայներուդ և զրուցութեան օգտակար կերպով յարմարեցնել: Զինչին բաներէ ետ մի քաջուր, քու միտքը ամրապնդէ և յուշ ածէ թէ քեզ մարդիկ ի՞նչ բաներ կատարած են: «Եւս լուսնութեան» թող քու նպատակը ըլլալ, և Սուրանի այս արիւն խառնելը միտքիդ մէջ դրուի: «Սանտուր զրուցութեամբ մը, ոչ թէ միայն իւրաքանչիւր անհատ կրնայ յառաջ երթալ գիտութեանց և բարոյականութեան մէջ, (որն որ արժանագոյն եղանակի գիտութիւնն է, և աղէկ ապրելու և երջանիկ ըլլալու արուեստը), այլ և ամենայն օր ի միտքին շարունակ յառաջադիմութիւն կընեն քանի որ անկողնէն հինաց, այնպէս որ համայն մարդկային սերունդը, այնչափ դարերու ընթացքին մէջ, կրնայ նկատուիլ իրիւր մէկ մարդ մը, որն որ անդադար ապրելու և բան սովորելու վրայ է:»

Գիտցած ըլլալու ետ օրերը ժամի և ժամերն ալ նմանապէս հաւասար և ուրաշ մասանց բաժնուելէն առաջ, անոնց գործածութիւնը ձգուցութեամբ և խնայողութեամբ կարգաւորող գործիք մը չըլլալ նուազան, շատ վայրկեաններ ի գուր կը կորուսեն: Սենի Ալիքէտ իր ստացած փառքը իր ժամանակը խառնօք և ձգիւ կարգաւորելուն պարտաւոր էր, փան գիտելիս օրուան քանիչը ժամերը երեք հաւասար մաս կը բաժնէր, որոց առաջին մասը գործիք և հասարակաց զբաղմանց, երկրորդն ընթերցման, ուսման ու կրօնական պարտաւորութեանց, և երրորդը մարմնամարզութեան, հեծելութեան, որսի, զանազան զուարճութեանց, կերակրոյ և քուրնի համար յատկացեալ էր: Եւս

որովհետեւ նախնեաց ջրային ժամացոյցէն ի դատ ուրիշ ժամացոյցները տակաւին հնարուած չէին այն ատեն, Երիթա այս պակասութիւնը կը լեցնէր, միայն մեծութեամբ վեց կերան փառելով, որոց աւելի մէկը ժամ մը կը աւելի, և պարտին ներքը կանդեղներու մէջ գրուած ըլլալով, իր սենեկապետները պարտաւոր էին անոնց սպառած տանին իրեն լուր տալու, և ահա այս եղանակաւ իր դերագանց հանձնարմն արուեստից պակասութիւնը կը լեցնէր:

Սախյոյ ոչ այն գրութիւնը և ոչ ճոճանակը կրնան աւելի օգտակար ըլլալ քան թէ ժամանակին մեքենական կերպով բաժանումը: Ժամանակը գործածելու եղանակն է որ կը բազմապատկէ ճոճանակին մանրամասն բաժնաճը, և զմեզ կարող կընէ օրերուն մէջ ժամեր գտնելու: Սովորէ՛ ուրեմն քու միտքը զուարթացը ներու ուսմանց զանազանութեամբ քան թէ ուսմանց դադարելով: Եւս կերպով էր որ Տըքթոր Մէլոյն ըստ ստանալ տարին համեմէն շատ յառաջ և տարժանելի պաշտօնի մը անձկութեանց ու անհաղար պարտաւորութեանց մէջ ծառեր շարադրելու միջանակներ առաւ, տասնը մէկ այլ և այլ լեզուներ սովորեցաւ, եւ կոտասան հատորով հանրապետական բաւարանի մը (անօթքօրէտի) մեծագոյն աշխատակից գտնուեցաւ, իր հոգեւոր «Ռամունք բժշկականութեան» դրեց, և յաճախ պարապեցաւ քերթութեանց գրելու կամ թարգմանելու: Իր «Վիլք բնութեան» իր ստացած հատուցեանց զանազանութեան ու ձգուցեան վրայ զարմանալի տեսութիւն մը կընծայէ: Եւս փոխանակ այսչափ զբաղմանց զանազանութեան շրջութեան մէջ ինչպէս, անոնց ամենն ալ կատարաբար պարտաւոր էր հանել և երբեք անհոգ կամ թերի գործ մ'ընէլ չէր սիրեր: Տըքթոր Լուսարա Տ. Քլարք ալ՝ որ շատ ճանապարհորդութիւններ ըրած է, այսպէս կըսէ. «այնչափ տանն ապրելովս զիտոյց որ մարդկային երջանակութեան մեծ գաղանիքն ասիկա է: — երբեք մի թողուր որ գործունէութեան աշխոյժ թմրի:»

Եւսման արդէն իր չափէն աւելի երկրնաւորն, վերջացնելէն առաջ կուզեմ մէկ երկու օրինակներ տալ այնպիսի մարդոց՝ որոնք երեւելի հանգիստացած էին ժամանակը ձգիւ բաժնելով, և որոնք աղէկ հասկցած էին թէ «միջոցը կարգաւորութեամբ կընդարձակի:» Պօէրաւ բժիշկը, որուն անունը բոլոր Եւրոպայ հաշակուեցաւ, քեզի օրինակ մը կրնայ ըլլալ: Իր առաւօտներն ու իրիւրներն ուսմանց կը նըւիրէր, իսկ ցերեկը հասարակութեան: Իր ընդարձակ հմութեան, իր զարմանալի համբաւոյն, իր ընտանեկան երջանակով եւ, իր մասուր խաղաղութեան, իր առողջապահութեան, և իր երկայնակեցութեան համար ուրիշ բանի պարտաւոր չէր, բայց թէ խոհական և կանոնաւոր կերպով իր ժամանակը գործածելուն Օրուան քանի մը վայրկեաններն իր բաւարակաց կամ զուարճութեան և մանաւանդ երաժշտութեան կը նուիրէր, ուրուն չափե դուրս սիրահարած էր: Օսմանց և հանգիստ հետգհետ կը բաղկանային իր կենսապահութեան ետեւան մասը:

Հալլեր զիմագէտը՝ (Ֆիլիպօթիսթ) որն որ զարմանալի հմութեան մը հետ կը զուգաւորէր բարոյական պատկառելի յատկութիւններ, նմանապէս երեւելի էր իր անդադար զբաղելու սիրով, և իր միտքն ա՛ն ատիւնան գործունէաց էր ու զբաղանութեան փոփոքն այնչափ ստատիկ որ իր սը բաղուր դժբաղդ պատահարով մը խորասկզբուն քանի մը գիշերուան մէջ ձախ ձեռքով ըստ բաւականի գիր գրելու վարժեցաւ:

Սուրբ, որուն ամեն առաւօտ կու նուիրէին իր արդէն յիշեցի, երենաւաջին ժամերը կարգաւոր կամ զբաղմանց վրայ թուգթերը կարգի դնելու կը գործածէր: Ժամը ջին ժողովը կերթար, և կէս օրուրէն առաջ եղած միջոցը թողաւորին

